

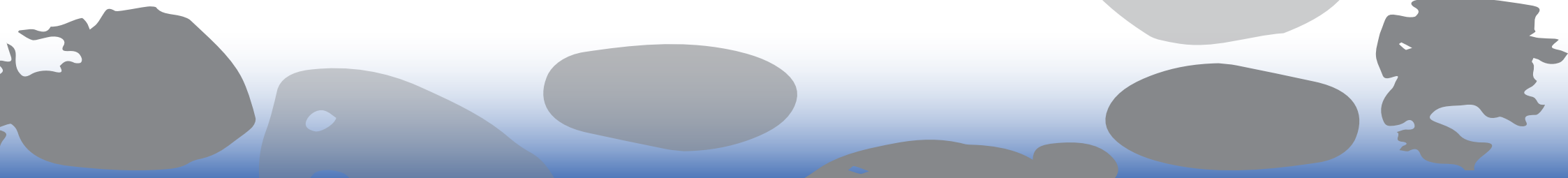
Kasvua kulttuurin kuohkeasta mullasta

PÄLKÄNEEN KULTTUURISUUNNITELMA 2024 - 2030

PÄLKÄNE

Sisältö

Johdanto	4
Pälkäneen kulttuuritoiminnan neljä kivijalkaa	5
Kulttuuri tuo hyvinvointia, iloa ja elämänvoimaa kaikenikäisille pälkäneläisille	6
Kulttuuri on matkailun persoonallinen vetovoimatekijä	8
Pälkäne on ajassa kiinni oleva ja omat juurensa tunteva monien tapahtumien kunta	10
Pälkäne on edistyksellinen ja merkityksellinen lukijakunta	12
Pälkäne osana Pirkanmaata	13
Toimintaa ohjaava laki kuntien kulttuuritoiminnasta	15

”Korkeatasoinen kulttuuritarjonta on tärkeää kuntalaisten hyvinvoinnille. Se on myös tärkeä Pälkäneen vetovoimatekijänä. Pälkäneen juuret ovat kulttuurissa, joten se tulee aina tunnistaa tärkeänä osana Pälkäneen luonnetta.”

(valtuutettu)

Pälkäneen kunnan kulttuurisuunnitelma ohjaa kunnan toimijoita kulttuuritoiminnan pitkäjänteisessä ja kestävässä kehittämisessä. Suunnitelmassa nostetaan esiin neljä tavoitekokonaisuutta, tavoitteita tukevia keskeisiä toimenpiteitä sekä toiminnan mittareita. Suunnitelman tavoitteita seuraten luomme merkityksellistä elämää ja elinvoimaista kulttuurikuntaa.

JOHDANTO

Pälkäne on monipuolinen kulttuurikunta

Kulttuuri merkitsee jokaiselle yksilölle hieman erilaisia asioita, mutta sen perusluonne ei ole yksilöllinen vaan yhteisöllinen. Kulttuuri on yhteiskunnan sivistyksen kulmakivi, joka luo merkityksiä, mutta nostaa niitä myös esille. Kulttuurin suurin merkitys on sen kyvyssä luoda henkistä hyvinvointia, oppimista, iloa ja virkistystä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Mutta näiden lisäksi kulttuuri myös lisää paikkakunnan veto- ja pitovoimaa ja piirtää kunnasta sen itsensä näköistä kuvaa.

Kulttuuritoiminnan järjestäminen ja rahoittaminen on yhteiskunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnan rooli on olla monimuotoisen kulttuuritoiminnan tuottaja, tukija ja mahdollistaja. Pälkäneen kulttuurisuunnitelman tarkoituksena on määritellä ne tavoitteet ja toimenpiteet, joihin sitoutumalla vahvistamme ja rakennamme kaik-

kien asukkaiden Pälkänettä. Kulttuurisuunnitelmassa esitetään keskeiset suuntaviivat ja painopisteet koko kunnan kulttuuritoiminnan kehittämiseksi. Ne koskevat niin kuntaa, kulttuuria tuottavia yhdistyksiä kuin yrityksiäkin. Kulttuurisuunnitelma on laadittu vuosille 2024–2030.

Kulttuurisuunnitelman tekoon on osallistunut 270 kuntalaista kulttuurikyselyn muodossa. Kysyimme näkemyksiä kulttuuripalveluiden kehittämisestä ja yhteistyöstä myös yhdistyksiltä, valtuutetuilta, nuorilta, Hyte-ryhmän jäseniltä, eläkeläisyhdistyksiltä, vanhus- ja vammaisneuvostolta, kunnan elinvoimapalveluilta, teknisiltä palveluilta sekä kunnanjohtajalta. Työpajan muodossa pohdimme kulttuuritoiminnan nykytilannetta, tavoitteita ja unelmia.

Kulttuurisuunnitelma on tarkoitettu ohjekirjaksi ja suunnan näyttäjäksi kunnan työntekijöille ja johdolle. Sen tavoitteena on olla omalta osaltaan luomassa kuntaa, joka herättää ulkopuolisessa kiinnostusta ja jonka jokainen asukas ylpeästi kutsuu sitä omakseen, ja jossa jokainen kuntalainen voi olla kokija, näkijä tai osallistuja juuri sillä paikalla kuin missä itse on.

Pätkäneen kulttuurisuunnitelma on rakennettu neljän kivijalan varaan:

1.

Kulttuuri tuo hyvinvointia, iloa ja elämänvoimaa kaikenikäisille pätkäneläisille

3.

Pätkäne on monipuolinen ja omaleimainen tapahtumien kunta

2.

Kulttuurimatkailu on persoonallinen vetovoimatekijä

4.

Pätkäne on lukijakunta

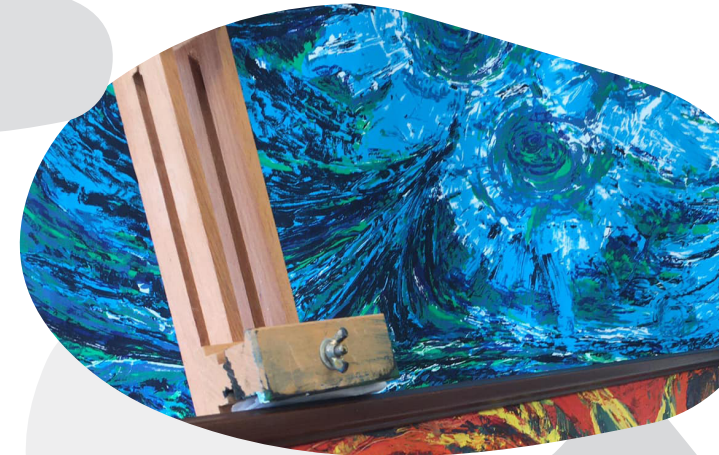
1.

Kulttuuri tuo hyvinvointia, iloa ja elämänvoimaa kaikenikäisille pälkäneläisille

Taiteen ja kulttuurin vaikutukset hyvinvointiin tunnustetaan yhä paremmin osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja kokonaisvaltaista hyvää elämää. Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa ihmisen yksilöllistä tai yhteisöllisesti jaettua kokemusta siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia. Kulttuurin hyvinvointia tukevat vaikutukset ulottuvat läpi koko ihmisen elämänkaaren ja ilmenevät jokaisen henkilökohtaisessa taide- ja kulttuurisuhteessa.

”Kulttuuri eheyttää, palauttaa ja virkistää. Se on vastapainoa hektiselle yhteiskunnalle ja kiireiselle työlle. Kulttuuri on auttanut, kun elämässä on ollut vaikeita hetkiä. Se auttaa ymmärtämään ja käsittelemään ympäröivää maailmaa. Se mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen ja uusiin asioihin tutustumisen.”
(asukas)

”Kulttuuri merkitsee minulle henkistä hyvinvointia, eli ilman kulttuuria tunnen itseni sairaaksi tai ainakin jollakin tavalla puutteelliseksi.”
(asukas)

TAVOITE:

Kulttuuri on kaikille pälkäneläisille saavutettavaa iästä, varallisuudesta, ennakkoluuloista tai asumissijainnista riippumatta.

Toimenpiteet:

1.

Kulttuurikasvatusohjelman tavoitteena on tutustuttaa kaikki varhaiskasvatuksen lapset ja peruskoululaiset monipuolisesti kulttuuriin ja taiteen eri aloihin. Suunnittelemme ja toteutamme Pälkäneen kulttuurikasvatusohjelman eli Kulttuuripolun yhdessä kunnan kulttuuripalveluiden, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa ulottumaan varhaiskasvatuksesta peruskoulun loppuun saakka. Kunnan ja Konserttikeskus ry:n sopimus takaa puolestaan kerran vuodessa konserttikokonaisuuden kaikille Pälkäneen peruskoulun oppilaille. Sisällytämme koulujen iltapäiväkerhotoimintaan kulttuuri- ja taidepainotteisia kerhoja.

2.

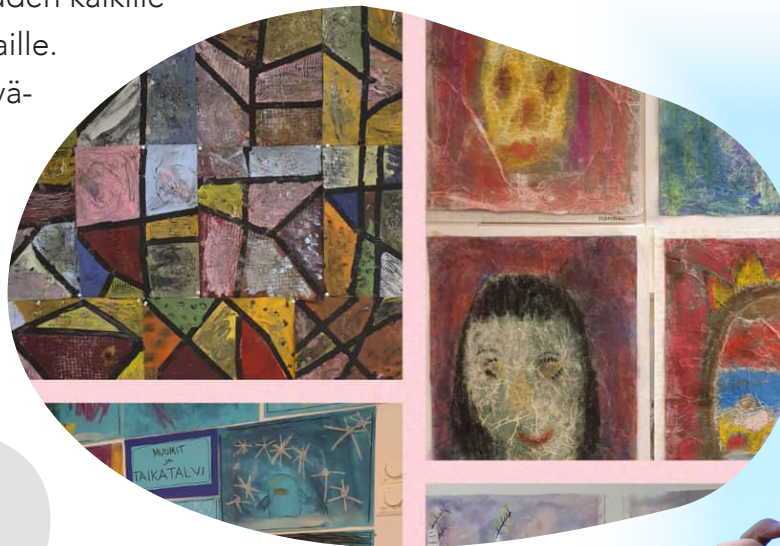
Kehitämme kaikille avoimen kulttuuritarjonnan saavutettavuutta purkamalla osallistumisen esteitä, joita ovat muun muassa raha, fyysiset esteet, tiedon ja seuran puute sekä kulkuetäisyydet. Kehitämme yhteistyön muotoja yhdistysten, kylien ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäämme kuntalaisten tietoisuutta eri harrastusmahdollisuuksista ja tarjoamme tiloja veloituksetta yhdistysten käyttöön.

3.

Kehitämme ikäihmisten kulttuuripalveluita saavutettaviksi. Viemme koordinoitusti palveluita palvelutaloihin, kehitämme kulttuuriluotsitoimintaa ja aktivoimme ikäihmisiä harrastustoiminnan pariin muun muassa purkamalla taloudellisia esteitä.

Mittarit ja seuranta:

- Tea-viisari
- Hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointitilinpäätös
- Säännölliset kulttuurikyselyt

2.

Kulttuuri on matkailun persoonallinen vetovoimatekijä

Matkailun näkökulmasta kulttuurin ja taiteen sisällöt ovat keskeisiä kiinnostuksen kohteita. Kulttuurimatkailu altistaa matkailijat uusille kulttuureille, perinteille, taiteelle ja historialle ja se laajentaa matkaajan maailmankuvaa ja antaa mahdollisuuden oppia uusia asioita. Matkailu tukee myös paikallista taloutta. Matkailijat käyttävät rahaa majoitukseen, ravintoloihin, kuljetuksiin ja ostoksiin. Paikallisiin nähtävyyksiin ja perinteisiin keskittyvä kulttuurimatkailu on ympäristöystävällinen matkailun muoto.

Pälkäneellä on lukuisia kulttuurimatkailun kohteita. Pälkäneen maaperä onkin

”Pälkäneelle on tulossa upeita kansainvälisiä mahdollisuuksia, varsinkin kun pääkallot palautetaan Ruotsista Suomeen. Nyt on aika työstää historiaa, tarinaa, paketoita kiertoajeluohjelmia, kouluttaa oppaita, vapaaehtoisia, markkinoida ja viestiä Pälkäneestä, suunnitella tapahtumia.”

(asukas)

rundas ja ravinteinen niin kulttuurin kuin lähiruuan kasvulle. Sappeen kesäteatteri ja Aitoon Kirkastusjuhlat tuovat paikkakunnalle kulttuurin nälkäisiä ihmisiä yli kuntarajojen. Ainutlaatuinen Pälkäneen historia vetää puoleensa historiasta ja menneistä ajoista kiinnostuneita. Kokonaisvaltaisen ja hyvän matkustuskokemuksen luominen matkailijoille vaatii kuitenkin hyvin toimivaa yhteistyötä matkailualan yrittäjien, yhdistysten, elinvoimapalveluiden ja kulttuuripalveluiden välillä. Pelkkien kulttuurikohteiden olemassaolo ei riitä, vaan ne tulee pystyä saattamaan matkustajien tietoon ja tarjota heille samalla myös miellyttävät vierailuolosuhteet ravitsemus- ja majoituspalveluineen.

Yllätyin Pälkäneen historiallisista monumenteista, kuten Rauniokirkosta. Olen usein mennyt siitä ohi, mutta en ollut tiennyt sen keskiaikaisesta ja kiinnostavasta historiasta. Myös aapiskukon syntyminen Pälkäneellä oli yllättävä tieto. Voisin sanoa Pälkäneen omaavan ehdottomasti suuremman historiallisen merkityksen kuin olen aiemmin osannut ajatellakaan.”

(Operaatio Pirkanmaan työntekijä)

TAVOITE:

Hyvän viestinnän, palvelumuotoilun ja konseptoinnin tuloksena matkailijoita tulee Pälkäneelle ympäri Suomen tutustumaan sen houkutteleviin ja ainutlaatuisiin kulttuuri- ja taidekohteisiin.

Toimenpiteet:

1.

Syvennämme yhteistyötä kulttuurin tuottajien ja matkailualan toimijoiden (yritykset ja yhdistykset) kanssa. Kehitämme yhdessä paketoituja kulttuurikierroksia tai muita opastettuja kokonaisuuksia, jotka on kohdennettu ennen kaikkea ulkopaikkakuntalaisille. Järjestämme opaskoulutuksen ja laajennamme Tarinasoittimen sisältöjä.

2.

Tarjoamme tietoa kulttuurihistoriasta matkailualan yritysten käyttöön palveluiden tarinnallistamista, brändäystä ja tuoteperheiden kehittelyä varten.

3.

Viestimme suunnitelmallisesti ja kestävästi. Teemme viestinnällä näkyviksi Näe & Koe-paikkoja. Näitä ovat erityisesti Rauniokirkko ja sen historialliset puitteet sekä Mikkolan pihapiiri sisältäen museoalueen. Pyrimme vaikuttamaan matkailukohteiden aukiolo-aikoihin ja sesonkien pidentämiseen.

4.

Elinvoimapaalvelut ja kulttuuripalvelut toteuttavat yhteisen kulttuurimatkailun kehittämishankkeen.

Mittarit ja seuranta:

- Museoiden, nähtävyyksien ja tapahtumien kävijämäärät
- Sosiaalisen median näkyvyys
- Toteutettu opaskoulutus
- Kulttuuripalveluiden ja elinvoimapaalveluiden säännölliset tapaamiset 2 krt/vuosi

3.

Pätkäne on ajassa kiinni oleva ja omat juurensa tunteva monien tapahtumien kunta

Onnistuneet kulttuuritapahtumat edellyttävät paikallisia ihmisiä, jotka ryhtyvät toteuttamaan tapahtumaa omasta intohimostaan. Tarvitaan oma autenttinen kulttuurinen perusta, jolle rakentaa. Onnistuakseen tapahtuman onkin kummuttava aidosta paikallisesta kulttuurista, josta on mahdollista löytää erottautumisen aineksia.

Tapahtumien järjestäminen on merkittävä yhteisöllisyyttä lisäävä prosessi, ja lukuisat kulttuuritapahtumat lisäävät seudun viihtyisyyttä. Kulttuuritapahtumilla on iso ja monitahoinen merkitys kunnille ja niiden elävyydelle. Tapahtumat luovat tehokkaasti kunnan imagoa.

Monipuolisesti tuottoisia ovat sellaiset tapahtumat, jotka houkuttelevat matkailijoita muualta. Matkailijat kun majoittuvat, käyttävät seudun ravintoloita, kauppoja ja tankkaavat autojaan.

Syksyllä 2023 suoritetussa kuntalaiskyselyssä ja työpajatyöskentelyssä kaivattiin yhtä tai useampaa suurta tapahtumaa Pälkäneelle. Erityisesti musiikkitapahtumat nousivat kyselyssä esille. Jotta tapahtumat eivät väsyttäisi vapaaehtoisia ja toisivat ihmisiä paikkakunnalle kauempaakin, olisi hyvä, jos tapahtuman järjestämiseen saisi sitoutettua useamman eri yhdistyksen ja toimijan. Myös kunnan tapahtumaa tukeva rooli on tärkeä.

”Enempää en tohtisi toivoa.”
(asukas)

”Haluaisin nähdä Pälkäneen vuonna 2030 pirteänä, idearikkaana, osallistuvana ja osallistavana maaseudun helmenä, jolle leimallista ovat aktiiviset kylät ja niiden omat erityisvahvuudet.”
(asukas)

”Kulttuuritapahtumat ja harrastusmahdollisuudet luovat mielikuvaa Pälkäneestä vakavasti otettavana, vahvana paikkakuntana. Tämä luo veto- ja pitovoimaa. Kulttuuriharrastukset ylläpitävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.”
(valtuutettu)

TAVOITE:

Pätkäneellä on rikas tapahtumakulttuuri, jota kunta tukee ja pyrkii vahvistamaan luomalla sille hyviä toimintaedellytyksiä. Kunta on toimijoille vahva yhteistyökumppani ja mahdollistaja, niin että isojen tapahtumien synnylle on kasvutilaa ja pienemmät tapahtumat rikastuttavat kuntaa kylissä eri puolilla Päkänettä.

Toimenpiteet:

1.

Pidämme huolta siitä, että ilmapiiri on kulttuurimyönteinen. Luomme edellytyksiä, autamme verkostojen rakentamisessa, markkinoinnissa, rahoituksen hankkimisessa ja etsimme kulttuurille tiloja.

2.

Kunta tukee yhdistyksiä ja muita toimijoita suurempien tapahtumien järjestämisessä erityisesti viestinnässä ja tilojen tarjoamisessa sekä taloudellisesti kulttuuriavustusten tai erillisten hankintojen kautta.

3.

Kunta kehittää omia tapahtumiaan erityisesti viestinnän ja osallisuuden näkökulmasta.

Mittarit ja seuranta:

- Säännölliset kulttuurikyselyt
- Tapahtumien määrä
- Tapahtumien kävijämäärä

4.

Pälkäne on lukijakunta

Suuren Pohjansodan ja isovihan jälkivaiheissa 1700-luvulla Pälkäneen papisto ymmärsi, että ainoa keino saada maa jaloilleen ja parantaa kansan sosioekonomista asemaa, on opettaa ihmiset lukemaan. Isovihan aikana oli kuitenkin suuri pula kirjoista, sillä ne olivat tuhoutuneet sodassa. Siksi papisto pyysi Taurialan kylässä asuvaa Daniel Medelplanian kaivertamaan Pälkäneelle oman aapisen.

Aapisen kaiverrusta seurasi poikkeuksellisen suuri lukutaitoisten osuus Pälkäneellä. Voidaan sanoa, että vuonna 1730

valtaosa pälkäneläisistä osasi lukea. Tämä on hämmentävä luku, sillä maanviljelijöillä ei ollut mitään erityistä tarvetta osata lukea. Mutta he opettelivat taidon silti.

Lukutaito on kansalaistaito, joka antaa mahdollisuuden osallistua täysivaltaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kansalaisten riittävä lukutaito on myös demokraattisen yhteiskunnan tae ja tehokas keino ehkäistä polarisaatiota ja valeuutisoitusta. Kuitenkin suomalaisista aikuisista 11 %:lla ja nuorista 13,5 %:lla on nykyään heikko lukutaito. Kirjalle on monta

nopeasti mielihyvää tuovaa kilpailijaa, eikä lukukulttuurin kohentaminen käy hetkessä eikä helposti. Tästä huolimatta tarkoituksemme on jatkaa kaivertamista.

**”Eniten tarvitsen kirjastoa.”
(asukas)**

TAVOITE:

Pälkäneläiset arvostavat lukemista ja haluavat siirtää lukemistottumuksia myös lapsilleen, ja näin lukutaidon asteittainen heikentyminen hidastuu.

Toimenpiteet:

1.

Laadimme kaikki ikäpolvet kattavan luku-strategian yhdessä kulttuuripalveluiden, varhaiskasvatuksen, peruskoulun, lukion, kirjaston ja hyvinvointialueen kanssa.

Lukutaidon turvaamisen kannalta kirjasto-
jen merkitys on korvaamaton ja sillä tulee
olla myös merkittävä rooli lukustrategiassa.

2.

Luomme Pälkäneelle lukemisen ja luku-
taidon keskuksen, joka on sekä kulttuuri-
kasvatusohjelman että matkailijoiden
käytössä.

3.

Luomme Lukijakunnan viestinnälle
suunnitelman.

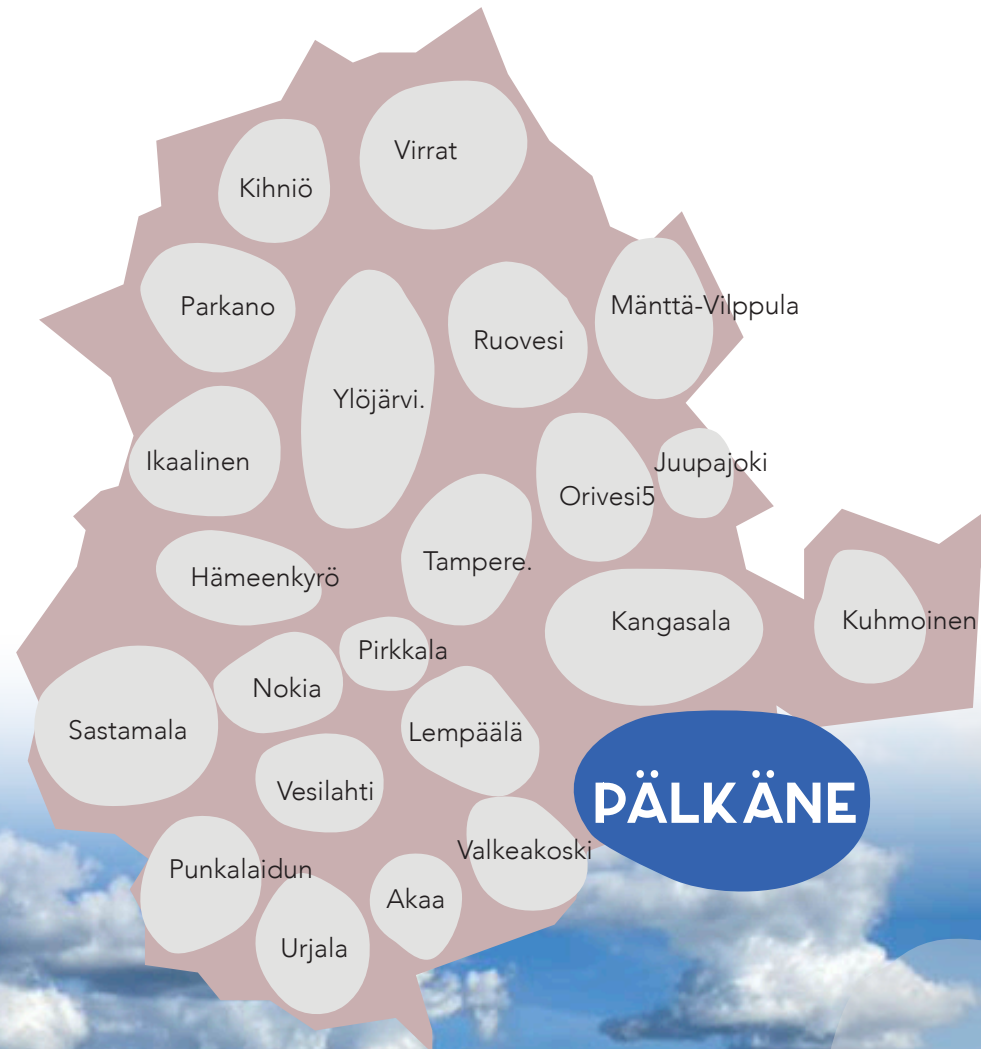
Mittarit ja seuranta:

- Kansalliset koulujen lukutaitokyselyt
- Kirjastojen lainamäärät
- Säännölliset kuntalaiskyselyt

Pätkäne on OSA PIRKANMAATA

Pätkäne tekee kulttuurin saralla vahvaa ja sitoutunutta yhteistyötä Pirkanmaan muiden kuntien kanssa. Kulttuurin avulla luomme Pirkanmaasta yhdessä vetovoimaisen, hengittävän, monipuolisen ja houkuttelevan maakunnan sekä asua että vierailia.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Kulttuuripalveluiden järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä ja sitä säätelee kuntien kulttuuritoimintalaki (166/2019)4.

Lain mukaan kunnan tehtävänä on kulttuurin edistäminen osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kuntien tehtävänä on:

1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;

2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;

3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;

4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;

5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;

6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;

7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Lähteet:

<https://taikusydan.turkuamk.fi/info/taiteesta-hyvinvointia/>

<https://kotiseutuliitto.fi/kulttuuritapahtuma-on-hyva-investointi/>

<https://lukukeskus.fi/news/lukutaito-on-kansalaistaito/>

Oheismateriaali

- Pälkäneen kuntastrategia
- Pälkäneen hyvinvointikertomus
- Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma

PÄLKÄNE

Pätkäneen kulttuuritoiminta on vuonna 2030

OIVALTAVAA TOIVOA ANTAVAA
AJATUKSIA HERÄTTÄVÄÄ INNSTAVAA
ITSETUNTOA VAHVISTAVAA HELPOSTI LÄHESTYTTÄVÄÄ
LAADUKASTA TALOUDELLISESTI TASA-ARVOISTA
ILOA TUOTTAVAA KULTTUURIPERINTÖÄ TUKEVAA
VOIMAANNUTTAVAA
IHMISLÄHTÖISTÄ
MONIARVOISTA YHTEISÖLLISTÄ KOSKETTAVAA
KIINNOSTAVAA PAIKALLISTA
AMMATTIMAISTA SAAVUTETTAVAA
KYLMIÄ VÄREITÄ AIHEUTTAVAA
MONIPUOLISTA OSALLISTAVAA
EKOLOGISTA HYVINVOINTIA TUKEVAA
IKÄRAJATONTA SIVISTÄVÄÄ YLLÄTYKSELLISTÄ YHDENVERTAISTA

2030

PÄTKÄNE